

Handläggare: Lisbeth Oulis
Telefon: 08-508 02 340

Till
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Riktlinjer för handläggning av försöks- och träningslägenheter – dnr KS 325-1787/2010

Remissvar till kommunstyrelsen, rotel VII

Förslag till beslut

Tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen.

Olle Johnselius
stadsdelsdirektör

Sakir Demirel
verksamhetsområdeschef

Sammanfattning

Remissen avser förslag till nya riktlinjer för handläggning av försöks- och träningslägenheter.

Vid en granskning av några stadsdelsnämnders hantering av försöks- och träningslägenheter fann revisionskontoret att nuvarande riktlinjer behövde utvecklas och förtydligas för att ge handläggarna bättre stöd i handläggningen.

Förvaltningen är positiv till de delar som utvecklats i de nya riktlinjerna, men har i detta remissvar angett områden där det är angeläget med ytterligare förtydliganden. Anledningen är att hanteringen berör komplicerade juridiska områden där stadsdelsförvaltningarna behöver tydliga anvisningar samt i vissa fall juridiskt stöd.

Bilaga

Nya riktlinjer för handläggning av försöks- och träningslägenheter

Remissbehandling

Kommunstyrelsen har i remissen begärt svar från samtliga stadsdelsnämnder, stadsledningskontoret, Stockholm Stadshus AB samt bostadsbolagen.

Riktlinjerna behandlades i socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden den 22 juni 2010. Nämnden beslutade att godkänna förslaget till nya riktlinjer.

Remissvaret ska vara inlämnat senast den 31 januari 2011.

Riktlinjerna

De nuvarande riktlinjerna uppdaterades senast i mars 2003. Vid revisionskontorets granskning av några stadsdelsnämnders hantering av försöks- och träningslägenheter konstaterades att flera nämnder inte följer socialtjänstlagens handläggningsordning. Revisionskontoret menade vidare att de nuvarande riktlinjerna inte ger ett entydigt stöd till handläggarna och ansåg därför att riktlinjerna behövde förtydligas. I förslaget till de nya riktlinjerna har socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen tagit fasta på kritiken och förtydligat rutinerna för handläggning och dokumentation samt utvecklat avsnittet om hyreslagens bestämmelse på området.

Socialtjänstförvaltningen konstaterar i sitt tjänsteutlåtande att handläggningen av försöks- och träningslägenheter är komplicerad eftersom den omfattar både socialtjänst- och hyreslagstiftning.

Riktlinjerna avser tre former av boenden – försökslägenhet, träningslägenhet och jourlägenhet.

Målgruppen för insatsen försökslägenhet har förtydligats och omfattar vuxna personer med missbruks- och/eller psykiska eller allvarliga sociala problem. Personerna är i behov av stöd från socialtjänsten för att klara och behålla ett boende över tid.

Målgruppen för träningslägenhet omfattar personer med samma svårigheter som ovan, men de har vanligtvis större behov av stöd och tillsyn.

Jourlägenhet är en form av träningslägenhet som framför allt används för grupper med särskilda behov, främst familjer med barn men det kan också gälla enskilda vuxna som behöver ett kortvarigt boende för att lösa en akut situation med bakom-

liggande social problematik.

Enbart hemlöshet är aldrig det enda skälet för bistånd till försöks- eller träningslägenhet.

Med anledning av revisionskontorets granskning har avsnittet om ansökan, utredning och biståndsbedömning utökats och förtydligats. Likaså innefattar de nya riktlinjerna separata avsnitt om biståndsbeslut och om planering för boendet. Avsnittet om hyresrättsliga frågor har utökats.

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen kommer att genomföra utbildning i handläggning av försöks- och träningslägenheter för berörd personal.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen är positiv till de delar som utvecklats i de nya riktlinjerna och anser att de nya avsnitten bidragit till att förtydliga både handläggning, dokumentation och de hyresrättsliga regler som gäller för området. Då hanteringen av försöks- och träningslägenheter är ett juridiskt komplicerat område, menar förvaltningen att det ändå finns avsnitt i riktlinjerna som bör förtydligas ytterligare.

Hemförsäkring

Av riktlinjerna framhålls att de som beviljas försöks- eller träningslägenhet ska teckna hemförsäkring (s.5). Huruvida detta gäller även personer som beviljas jourlägenhet framgår inte. Förvaltningen önskar ett förtydligande.

Förvaltningens åtagande

I sista stycket s. 5 anges att för varje person ska upprättas en ”plan” som närmare reglerar vad som ska ske under tiden boendeinsatsen pågår. I riktlinjerna s. 11 första stycket har ”plan” namngetts till ”boendeplan”. Inom staden förekommer en flora av benämningar på olika ”planer” även om ”genomförandeplan” har blivit det gängse namnet både inom verksamheten för vuxna och för barn och unga.

Av Socialstyrelsens ”Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten” framgår att ”Syftet med en genomförandeplan är att skapa en tydlig struktur för det praktiska genomförandet och uppföljningen av en beslutad insats. Genom planen tydliggörs både för den enskilde och för personalen vad som ska göras, vem som ska göra vad, när och hur”. Även om Socialstyrelsen använder begreppet ”genomförandeplan” som ett samlingsbegrepp så överensstämmer beskrivningen

väl med syftet med en ”plan” för personer som beviljas försöks- och träningslägenhet.

Förvaltningen önskar att staden bestämmer sig för vad planen i sammanhanget ska heta.

Barnperspektiv

Förvaltningen menar att fjärde stycket s. 6 bör förtydligas. Vad innebär det att ”Det är viktigt att barn som bor stadigvarande eller vistas tillfälligt i försöks- eller träningslägenheter, t.ex. som umgängesbarn, erbjuds nödvändigt stöd”? Vem har ansvaret för att ge stöd till umgängesbarnen när de vistas i en försöks- eller träningslägenhet? Barnen bor stadigvarande med annan förälder eller annan vuxen och behöver inte vara aktuell för insatser inom socialtjänsten över huvud taget. Barnen kan också bo i annan stadsdel än den där försöks- eller träningslägenheten ligger.

Däremot är det mycket viktigt att, som framkommer i samma stycke, informera barn- eller familjeenhet vid stadsdelsförvaltningen som har att ta ställning till om en utredning på barnet ska inledas.

Ej verkställda beslut

Biståndsbeslut som inte verkställts inom tre månader från dagen då beslutet fattades ska anmälas till ”Socialstyrelsen”, *inte* till ”länsstyrelsen” som det står i riktlinjerna första stycket under rubriken s. 6.

I detta sammanhang gäller anmälan om ej verkställda beslut endast bistånd till träningslägenhet, som är ett beslut som fattas enligt 4 kap 1 § SoL. Beslut om försökslägenhet fattas enligt 4 kap 2 § SoL och i det fallet har socialtjänsten ingen skyldighet att anmäla att verkställigheten tagit längre tid än tre månader.

Dessvärre uppstår ett problematiskt läge när det gäller tiden mellan beslut om träningslägenhet och själva verkställigheten. Det är mycket ovanligt att socialtjänsten får erbjudande om träningslägenhet från Bostadsförmedlingen inom tre månader från det datum beslut om biståndet har fattats. I princip händer detta aldrig. Socialtjänsten har inte heller några möjligheter att påverka Bostadsförmedlingen att skynda på processen, så att verkställigheten kan ske inom tre månader.

Detta får till följd att socialtjänsten måste anmäla många biståndsbeslut om träningslägenhet till Socialstyrelsen som ”ej verkställt” inom tre månader och därmed eventuellt riskera skadestånd med anledning av detta. Förvaltningen kan inte

ange hur saken ska lösas, men konstaterar att den situation som uppkommer är orimlig, eftersom socialtjänsten inte styr över vare sig tillgången på bostäder eller över den administrativa processen på Bostadsförmedlingen.

Biståndsbeslut

Beslut om bistånd till försökslägenhet är ett beslut om insats enligt 4 kap 2 § SoL. Beslutet kan inte överklagas genom förvaltningsbesvär utan bara genom laglighetsprövning/kommunalbesvär. Övrigt bistånd, t.ex. till träningslägenhet, är ett bistånd enligt 4 kap 1 § SoL och kan överklagas till förvaltningsrätt.

I förslaget till nya riktlinjer anges att socialtjänsten vid bistånd till försökslägenhet alltid först ska fatta ett avslagsbeslut enligt 4 kap 1 § SoL, för att därefter fatta ett beslut om bistånd enligt 4 kap 2 § SoL (s.9). I riktlinjerna hänvisar socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen till ett uttalande av JO i frågan. Någon läshänvisning finns inte. Förvaltningen menar att det kan vara av värde för handläggare att ta del av JO:s resonemang i frågan och att en läshänvisning bör läggas till. (JO:s resonemang finns att läsa i JO:s ämbetsberättelse 2003/04 s. 236.)

Kontrakt

I riktlinjerna anges att förändringar i boendevillkoren ska ske efter samråd med och godkännande av socialsekreterare och fastighetsägaren. Förvaltningen menar att det behövs ett tillägg i tredje stycket under rubriken ”Kontrakt” (s.11). Förändringar i boendevillkoren bör också ske i samråd med förvaltningens samordnare för försöks- och träningslägenheter.

Biståndsbeslut

I fjärde stycket s. 15 rekommenderas att ett biståndsbeslut i normalfallet ska följa hyrestiden och gälla för en månad i taget. Förvaltningen menar att detta medför en orimlig administration eftersom även ett träningsboende, som fungerar enligt plan och de villkor som är uppställda, vanligtvis pågår under ett till ett och ett halvt års tid. Vidare menar förvaltningen att ett positivt beslut om bistånd till träningslägenhet inte bör fattas om handläggaren bedömer det osäkert om den sökande ska klara av boendet ens för en månad.

Uppsägning

I fjärde stycket s. 20 anges olika sätt att genomföra en uppsägning i förtid – antingen enligt reglerna i jordabalken 8 kap 8 § 3 st. eller genom ansökan om avhysning hos domstol eller kronofogdemyndighet.

Förvaltningens erfarenheter är att den juridiska proceduren är komplicerad och det har visat sig svårt att få adekvat juridisk vägledning. Det vore önskvärt om staden kunde rekommendera *ett* sätt att genomföra en uppsägning på. Det vore också bra om staden kunde utforma en tydlig instruktion för handläggningen steg för steg samt komplettera med mall/mallar för ansökan om avhysning hos annan myndighet.

Övriga synpunkter

Det framgår ingenstans i riktlinjerna att en person som missbrukat droger bör ha haft en sammanhängande tid av drogfrihet för att komma i fråga för bistånd till träningslägenhet och att lägenheten ska ses som en del i en rehabiliteringskedja. Förvaltningen menar att det bör framgå.
